

העוררת: דרך חכמה ע"ש הרמח"ל (ע.ר. 580351740)
ע"י ב"כ עוה"ד דוד הלפר ואחרים
משד' ממילא 20, ירושלים

- נ ג ד -

המשיבה: מדינת ישראל - משרד החינוך
באמצעות הלשכה המשפטית של משרד החינוך
מרח' דבורה הנביאה 2, ירושלים
טל': 02-5603740 ; פקסימיליה: 02-5603840

החלטה

דרך חכמה ע"ש הרמח"ל (להלן – "העוררת") הגישה את הערר שבפנינו כנגד החלטות המנהל הכללי של משרד החינוך, מר יגאל סלוביק (להלן – "המנכ"ל"), מיום ה' כסלו תשפ"ב, (09.11.2021) (להלן – "ההחלטה" או "החלטת המנכ"ל").

בהחלטותיו, ביטל המנכ"ל, מכח הסמכות שבסעיף 15 לחוק הפיקוח על בתי ספר, התשכ"ט-1969 (להלן – "חוק הפיקוח" או "החוק"), את הרישיונות שהיו בידי העוררת להפעיל גן ילדים (סמל מוסד 559278) ובית הספר תלמוד תורה (סמל מוסד 213173) ברחוב אנילביץ 1 צפת. באשר לגן הילדים, הוחלט כי תוקף הביטול החל מיום 30.06.2021. ביחס לבית הספר, הוחלט כי תוקף הביטול החל מיום 04.07.2021.

על גבי שתי החלטות אלה צוין כי הן מתקנות החלטה קודמת מיום 15.07.2021.

הנימוק שבסיס שתי החלטות המנכ"ל הינו זהה, ומבוסס על בטיחות מוסדות העוררת כלהלן:

"לאחר שנמצאו במוסד החינוך ליקויי בטיחות במסגרת מבדק בטיחות שנערך ביום 30.06.2021, במבדק בטיחות נוסף שנערך במוסד ביום 26.08.2021 נמצאו שוב ליקויים בטיחותיים חמורים המהווים סכנה בטיחותית לשלום הילדים.

במוסד נמצאו ליקויי בטיחות רבים בקדימות 1, כגון...

לקויי בטיחות אלה הינם חמורים, ויש בהם כדי להביא לפגיעה בשלומם של תלמידי מוסד החינוך.

ליקויי הבטיחות החמורים והחוזרים ונשנים במוסד החינוך ומצבם הבטיחותי הירוד של המוסדות המופעלים על ידי הבעלות, מעלים כי התייחסותה של הבעלות לבטיחות מוסדותיה איננה עומדת בדרישות המשרד, ואינה תואמת את אחריותה של הבעלות לבטיחותם של התלמידים."

ביחס לגן הילדים פורטו ליקויי הבטיחות הבאים:

"סכנת פגיעה באצבעות כתוצאה ממגיני אצבעות לא תקינים, סכנת פגיעה מדלתות כתוצאה מחוסר באלמנט קיבוע, סכנת פגיעה ממדפים בגובה נמוך עם פיוות חדות, סכנת נפילה ממבנה השומר בעקבות קרטונים עם ציוד הצמודים למבנה ומאפשרים טיפוס לגג: ועוד ליקויים רבים נוספים."

ביחס לבית הספר צוינו ליקויי הבטיחות הבאים:

"סכנת פגיעה באצבעות כתוצאה ממגיני אצבעות לא תקינים, סכנת פגיעה מדלתות כתוצאה מחוסר באלמנט קיבוע, סכנת נפילה בשל העדר מעקים ומסעדי יד: סכנת נפילה בשל גדר רשת הניתנת לטיפוס: ועוד ליקויים רבים נוספים."

כנגד החלטות אלו הוגש הערר שבפנינו.

לאחר שקראנו את טיעוני הצדדים בכתב, ועיינו בכלל המסמכים שצורפו להם ולאחר ששמענו את טענותיהם בדיון שהתקיים ביום י"א אדר ב' תשפ"ב, (14.03.2022) **החלטנו לדחות את הערר.**

רקע

העוררת היא עמותה שמפעילה מוסדות חינוך בעיר צפת מזה כ-20 שנה. לטענת העוררת היא מעניקה שירותי חינוך למאות משפחות ממעמד סוציו-אקונומי נמוך בעיר צפת. הערר מתייחס לבית ספר ולגן ילדים הפועלים באותו מתחם.

מתגובת המשיבה לערר עלה גם כי העוררת הפעילה גן ילדים נוסף (סמל מוסד 559260) אשר נסגר ע"י העוררת בסוף שנת הלימודים תש"פ.

ברקע הערר, שתי עתירות מנהליות שהגישה העוררת לבית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים. האחת כנגד הפסקת תקצוב מוסדות העוררת עת"מ (61574-12-21) והשנייה כנגד צו סגירה שהוציאה המשיבה לבית הספר ביום 01.07.2021 (עת"מ 31022-08-21).

ביום 02.09.2021, ובמסגרת הדיון בעתירה כנגד צו הסגירה, הודיעה המשיבה כי צו הסגירה של בית הספר יבוטל, זאת לפני משורת הדין, וכי העוררת תוכל לפנות למשיבה בתוך 7 ימים ולהשמיע את טענותיה בדבר ביטול הרישיונות. המשיבה הודיעה כי לאחר שמיעת טענות העוררת בעניין ביטול הרישיונות, תתקבל החלטה חדשה בעניינה, והוסיפה כי לעוררת תעמוד הזכות להגיש ערר כנגד החלטה בהתאם לסעיף 15ב לחוק הפיקוח.

ביום 05.09.2021 פנתה העוררת למשיבה באמצעות ב"כ במכתב, בו שטחה כל טענותיה וביקשה לבטל את הודעת ביטול הרישיון מיום 15.07.2021.

ביום 05.10.2021 השיב ב"כ המשיבה למכתב ב"כ העוררת, בו הודיע, בין היתר, כי צווי הסגירה כנגד מוסדות העוררת אכן בוטלו. יחד עם זאת, הוא הוסיף, כי בהתאם להודעת המשיבה לבית המשפט, ניתנה לעוררת

האפשרות להבהיר מדוע לשיטתה הליקויים הבטיחותיים החמורים שהתגלו לאחר תחילת שנת הלימודים אינם מהווים טעם לביטול הרישיונות. ב"כ המשיבה הבהיר כי המשיבה תבחן את טענות העוררת ביחס לחוות הדעת הבטיחותיות בנפש חפצה.

ביום 19.10.2021 נשלח מכתב מטעם ב"כ העוררת לב"כ המשיבה, בו פירט את מכלול טענותיו, ובכלל זה טען כי מדובר במסכת של התנכלות שיטתית חמורה ובמניעים פוליטיים פסולים וטען כי ההחלטה על ביטול הרישיון התקבלה שלא כדין מסיבות שונות שפורטו במכתב.

מבדקי הבטיחות המונחים בפני הוועדה

בפני הוועדה הונחו מספר מבדקי בטיחות בעקבות ביקורים שנערכו במוסדות העוררת, שעיקריהם כלהלן ;

א. דו"ח בטיחות שנערך בגן שאינו נושא הערר שבפנינו (להלן - "הגן הנוסף") מיום 17.09.17 בו נמצאו 10 ליקויים בקדימות 1 ו-8 ליקויים בקדימות 2.

כך למשל, נמצאה בגן מראת זכוכית שבורה במטבח וזכוכית ויטרינה שבורה, שני ליקויים אשר מובילים לחשש לפציעת הילדים. כמו כן נמצאה כוננית לא יציבה באופן שקיים חשש לנפילתה ופגיעה בילדים, מחסן ובו חומרי הדברה, צביעה וניקוי וחומרים דליקים נמצא לא נעול, הגדר בחצר הגן נמצאה מחוספסת שחלקה שבור וקיים חשש לפציעת הילדים, הנדנדות הותקנו באופן שקיים חשש להתהפכותן, נמצא מרזב בולט מהקיר המסכן את הילדים וכן כבל חשמל בגובה נמוך בחצר.

דו"ח סיכום המבדק צורף לתגובת המשיבה כנספח ב'.

ב. דו"ח בטיחות שנערך בגן ילדים נושא הערר ביום 17.09.2017 בו נמצאו 6 ליקויי בטיחות בקדימות 1 ו-3 ליקויים בקדימות 2.

כך למשל, נמצאה דלת שירותים ללא מגן אצבעות, גדר בחצר הגן עם כפיסי עץ שמובילה לחשש לפציעה, גדר לא יציבה שקיים חשש לנפילתה, דלתות ללא בולם טריקה שעלולה להיסגר בעצמה ולפצוע את הילדים וכן קולבים בגובה פני הילדים שעלולים לגרום לפגיעה בהם.

דו"ח סיכום המבדק צורף לתגובת המשיבה כנספח ז'.

ג. דו"ח בטיחות שנערך בבית הספר נושא הערר ביום 17.09.17, בו נמצאו 6 ליקויי בטיחות בקדימות 1 ו-3 ליקויי בטיחות בקדימות 2.

כך למשל צוין כי כבלי חשמל נמצאים בהישג ידי הילדים ואף ליד מצנן מים וקיים חשש להתחשמלות. בנוסף, חומרי ניקוי אינם מוחזקים בארון נפרד ונעול והם נגישים לילדים.

דו"ח סיכום המבדק צורף לתגובת המשיבה כנספח י"ב.

מתגובת המשיבה עולה כי העוררת המציאה את המסמכים שנדרשו ממנה במסגרת המבדק עד ליום 12.11.2017.

ד. דו"ח בטיחות שנערך בגן הנוסף, ביום 03.02.2019 בו נמצאו 5 ליקויים חמורים במיוחד ברמת קדימות 0, 24 ליקויים ברמת קדימות 1 ו-5 ליקויים ברמת קדימות 2.

דו"ח זה חמור במיוחד ובו צוין בין היתר, כי בשביל הגישה לגן קיימות אבנים מדרדרות מחומת הקירות, בחצר הגן קיימים אורווה וסוס ללא פיקוח וטרינרי או סייס מקצועי, צואת הסוס נשטפת לחצר הגן ומי ביוב זורמים בחצר.

בנוסף, נמצא מעקה המאפשר לטפס על גג המבנה, מעקה ממנו בולטים ברגים, קיר אבן ללא מעקה, ארונות ומדפים שאינם מעוגנים לקיר, תנור חשמלי בסמוך לחומרים דליקים, שורשי צמחים בולטים שעלולים לגרום למעיידה, אשפה זרוקה בחצר, כבל חשמל על הקרקע, בסמוך למבנה המאבטח, כבלי חשמל נגישים לילדים ומתקן כדורסל לא יציב.

דו"ח סיכום המבדק צורף לתגובת המשיבה כנספח ג'.

בעקבות דו"ח זה נשלח לעוררת מכתב התראה ביום 11.02.2019, לפני ביטול רישיון, ורוב הליקויים תוקנו.

ה. ביום 03.02.2019 נערך מבדק בטיחות בגן הילדים נושא הערר. בדו"ח שנערך בעקבות המבדק נמצאו 4 ליקויים חמורים ביותר בקדימות 0, 12 ליקויים ברמת קדימות 1 ו-4 ליקויים ברמת קדימות 2.

כך למשל, נמצא מעקה שמאפשר גלישה טיפוס לגג המחסן, מחסן ציוד בחצר ובו ברזלים וחלקי ריהוט שעלולים לפגוע בילדים, מי ביוב מטפטפים מצינור הניקוז של השירותים וגוף תאורה נמוך שמחובר לחוט חשמל. עוד נמצאו ליקויים רבים בדלתות הגן, ספסל לא יציב, שער כניסה לא ננעל ונפתח לשני כיוונים ועוד.

דו"ח סיכום המבדק צורף לתגובת המשיבה כנספח ח'.

בעקבות דו"ח זה נשלח לעוררת מכתב התראה ביום 11.02.2019, לפני ביטול רישיון, ורוב הליקויים תוקנו.

ו. ביום 14.03.2019 בוצע מבדק בטיחות נוסף, בגן הנוסף. בדו"ח שנערך בעקבות ביקורת זו צוין כי רוב הליקויים תוקנו, אך לא כולם.

בדו"ח הביקורת צוין כי מרבית הליקויים מהמבדק מיום 03.02.19 תוקנו אך נמצאו שני ליקויים חדשים ברמת קדימות 1: כיור לא יציב בשירותים ושער גן מול כביש ראשי ללא מחסום התפרצות.

דו"ח זה צורף לתגובת המשיבה כנספח ה'.

ז. ביום 14.03.2019 בוצע מבדק בטיחות נוסף, בגן הילדים נושא הערר, בדו"ח זה נמצאו ממצאים זהים לדו"ח בגן הילדים הנוסף, כלומר נמצא כי הליקויים תוקנו, אולם נמצאו שני ליקויים חדשים ברמת קדימות 1 – כיור לא יציב בשירותים ושער גן מול כביש ראשי ללא מחסום התפרצות.

כעולה מתגובת המשיבה, העוררת הגישה את שנדרש ממנה בדו"ח זה.

ח. ביום 30.06.2021 בוצע מבדק בטיחות נוסף בגן נושא הערר. בדו"ח הביקורת צוין כי נמצאו 6 ליקויים בקדימות 1 וליקוי אחד בקדימות 2.

בסיכום המבדק נקבע כך :

"סיכום :

1. לייצב כיור הרחצה בשירותים

2. לפנות את הפסולת בחצר בית הספר.

3. הכניסה לגנים משטח החצר שבור ומובא בדוח של בית הספר תלמוד תורה דרך חכמה.

4. בעטיו של מבדק זה והימצאות הגן במתחם בית הספר עם מפגעים בדרגת חומרה 0 ממליץ להפסיק את פעילות הגן"

דו"ח זה צורף לתגובת המשיבה כנספח י'.

בעקבות הדו"ח מיום 30.06.2021, שלח מר דניאל ירמיהו - מנהל תחום ביטחון, בטיחות ושע"ח מחוז חרדי אצל המשיבה, מכתב לעוררת, בו נדרשה להגיש התייחסותה לתיקון הליקויים עד ליום 30.07.2021. מכתב זה התייחס לצורך בתיקון כיור הרחצה ופינוי הפסולת הזרוקה בחצר.

ט. ביום 30.06.2021 בוצע מבדק בטיחות נוסף בבית הספר נושא הערר. בדו"ח הביקורת צוין כי נמצאו 16 ליקויים ברמת קדימות 0, 39 ליקויים ברמת קדימות 1 ו- 3 ליקויים ברמת קדימות 2.

דו"ח זה לא צורף לתגובת המשיבה, אך צורף לכתב הערר בעמוד 33.

מדובר **בדו"ח חריף ביותר** ובו פורטו ליקויים חריגים בהיקפם ובכלל זה :

תנור אפיייה מונח על בלוקים, מיחס על שולחן לא יציב, מדרגות מבלוקים לא יציבים, שתי בריכות מים עמוקות שהותקנו בחצר, דלתות עץ כבדות נשענות על הקיר ללא עיגון, שטיח דשא סינטטי קרוע ומלוכלך, רצפת מבנה יביל שבורה, שקע ליד קערה עם מים, כבלי חשמל ליד בריכת המים בתוך שלולית, גוף תאורה בגובה נמוך בהישג יד, מקרר שבור ומלוכלך, מיחס חשמלי מטפטף חלוד עם סימני אבן, קוטל חרקים בקרבת הילדים ועוד.

בסיכום המבדק בבית הספר נכתב כך :

" 1. מבדק זה הינו מבדק מדגמי

2. בחצר הכניסה לבית הספר נפער בור באספלט – גדר לא יציבה מושענת על הגדר

3. מבנה יביל לא תקין הרצפה של המבנה שבורה ונשמעים קולות שבר בעת דריכה על הרצפה

4. מבנה היביל של המאבטח ישן, שבור ולא ראוי לשימוש ומוצב במקום בסמוך לשער בית הספר
5. בחצר הותקנו 2 בריכות שחיה עמוקות ללא מציל אפשרות לטביעת ילדים בבריכה
6. כבלי החשמל של משאבות מים נמצאות בתוך שלולית מים אפשרות לטביעה
7. בתוך מתחם בית הספר נפתחה כיתת גן ילדים ללא סמל כ 25 בנות עם גנת אחת
8. במתחם בית הספר יש עוד 21 מוסדות חינוך גם ילדים וכיתת שלהבת בעלי סמלים נפרדים לא ניתן להפריד ביניהם אותם בעלים ואותם חצרות
9. מתחם בית הספר – מלוכלך מקררים שבורים ומלוכלכים, מכלי גז מוצבים בתוך המטבח – תנור אפיה מונח על בלוקים – חומרי ניקוי והדברה נגישים לילדים במטבח
10. תשתיות המבנים שבורים דולפים מים וסדקים בקירות המבנים
11. כלים סניטרים כיוורים אסלות מלוכלכים לא יציבים
12. תשתית החשמל לא בטוחה כבלי חשמל גלויים ומסוכנים
13. לציין שמנהל בית הספר לא פתח בפני שתי דלתות שבתוך מתחם בית הספר וענה שזה לא שייך לו."

סיכום :

1. בעטיים של ממצאי המבדק החמורים המובאים בדוח זה ממליץ להפסיק פעילות בבית הספר ובגנים הסמוכים וכן בבית ספר שלהבת הנמצא במתחם בית הספר
2. להזמין את משרד הבריאות לבדוק את המטבחים
3. להוציא את המים מהבריכות באופן מידי ולאסור כניסת ילדים למתחם הבריכות מחשש שיטבעו (אין מציל מוסמך וכמות הכלור לא נמדדת והחשמל של המשאבות בתוך שלולית מים
4. להפסיק פעילות באופן מידי בבית הספר וכן בבית ספר שלהבת סמל 422600 וגן ילדים 559228."

מקריאת הדו"ח עולה כי ככל הנראה הוא לא צורף לתגובת המשיבה אלא צוטטו חלקים ממנו, והוא מתייחס בחלקו האחרון (בסיכום) בטעות לבית ספר בשם שלהבת בסמל מוסד אחר. נעיר, כי מן הדיון בערר עלה כי לא הייתה מחלוקת בדבר עצם קיומם של הליקויים המנויים בסעיפים 1-21 ובכלל זה, בדבר קיומה של בריכה במתחם מוסדות החינוך ולכן נראה כי שם בית הספר האחר השתרבב בטעות לסיכום דו"ח ביקורת זה (ולא לממצאיו).

בעקבות דו"ח זה, ביום 01.07.2021 שלח מר דניאל ירמיהו - מנהל תחום ביטחון, בטיחות ושע"ח מחוז חרדי אצל המשיבה, מכתב לעוררת, בו היא נדרשה להגיש התייחסותה לתיקון הליקויים עד ליום 02.07.2021 (לטענת העוררת מועד זה חל ביום שישי).

י. מתגובת המשיבה עולה, כי בעקבות דו"ח ביקורת זה ביקר מר טל דנינו – ממונה בטיחות אצל המשיבה (להלן – "מר דנינו") בבית הספר ביום א' 04.07.2021 ומצא כי הליקויים לא תוקנו וכי המוסדות ממשיכים לפעול.

מר דנינו לא כתב דו"ח בעקבות ביקור זה.

כאמור בפתח הדברים, בעקבות ביקור זה, ביום 15.07.2021 החליט מנכ"ל משרד החינוך לבטל את רישיונות העוררת ולהוציא צו סגירה לבית הספר.

יא. ביום 23.08.2021 הורה בית המשפט לעניינים מנהליים (כבוד השופט אלכסנדר רון) כי בתוך שלושה ימי עבודה המשיבה תבצע בדיקה מסודרת של טענת העוררת כי הליקויים הבטיחותיים שפורטו במכתבים השונים ששלחה המשיבה, בעיקר מיום 30.06.2021 ולאחר מכן, תוקנו.

בעקבות החלטה זו, ביום 26.08.2021, נערך מבדק נוסף בגן הילדים, בו נמצאו 5 ליקויים בקדימות 1 ו-2 ליקויים בקדימות 2.

בסיכום המבדק נכתב כך:

- א. כיתת הגן במתחם בית הספר כניסה פנימית וחצר נפרדת לכיתת הגן בחצר לא קיימים מתקני משחקים וכו' (חלק מהחצר מגודר מעבר קיימים תקנים לא נגישים חל איסור כל פעילות וגישה לחצר המגודר בין חצר הגן ומבנה צמוד).
- ב. לא הוצגו אישורים נדרשים
- ג. באחריות ההנהלה/בעלות לוודא בכל עת קיום/ותקינות אלמנטים למניעת פגיעה באצבעות בדלתות....
- ד. לתשומת לב מקבל מבדק זה מבדק/בקרה מדגמי בלבד.. ואינו בא במקום המבדק שעל הרשות/בעלות לבצע".

הודעה בדבר ממצאי ביקורת זו הוגשה לבית המשפט בעת"מ 31022-9-21 ביום 30/8/2021 והמשיבה הודיעה כי היא עומדת על צו הסגירה.

ביום 2/9/2021 הודיעה המשיבה, כאמור בפתח הדברים, כי היא החליטה לפנים משורת הדין לבטל את צו הסגירה והוסיפה כי העוררת תוכל להשמיע את טענותיה בדבר ביטול הרישיונות ותינתן החלטה חדשה בעניין רישיונותיה.

תמצית טענות הצדדים

טענות העוררת

- לטענת העוררת היא נתקלת בהתעמרות מצד המשיבה, היעדר הגינות שלטונית ופעולה בניגוד לכללי המשפט המנהלי.
- העוררת טוענת כי היא תיקנה את כל הליקויים שפורטו בדו"ח הביקורת מיום 30.06.2021 ללא לאות. מאחר והדו"ח ניתן ביום ה' ונשלח אליה ביום ו' 01.07.2021, והיא נדרשה לתקנם בתוך 24 שעות, היא עשתה זאת ביום א', כלומר במועד הקרוב ביותר האפשרי.
- העוררת טוענת כי במכתב אחד היא נדרשה לתקן את הליקויים בתוך 24 שעות ואילו במכתב נוסף נדרשה לתקנם בתוך 30 יום.
- לטענת העוררת היא תיקנה את הליקויים ודיווחה על כך במערכת הרישוי של המשיבה. הצהרות מנהל העוררת צורפו לכתב הערר כנספח 6 (עמוד 122) וצילום מועד תיקון הליקויים צורף וסומן נספח 7 (עמוד 125). כלל המסמכים נשלחו גם בדוא"ל למר טל דנינו ביום 15.07.2021. הודעה זו צורפה לערר כנספחים 8 ו-9.
- החלטת המשיבה להוציא צו סגירה למוסדות העוררת ביום 15.07.2021 הועלתה למערכת הרישוי רק ביום 19.07.2021 למרות שהיא מתייחסת לליקויים בדו"ח מיום 30.06.2021 שתוקנו כבר ביום 08.07.2021 ותיקונם הובא לידיעת המשיבה.
- המשיבה הילכה על יועצי בטיחות איימים, זימנה אותם לשימועים ואיימה כי אם לא ייפגעו בעוררת, יבולע להם.
- מהנדס הבטיחות – מר פריד חסין, אישר ביום 03.08.2021 כי כלל ליקויי הבטיחות שעלו במבדק מיום 30.06.2021 תוקנו. אישור זה צורף לכתב הערר כנספח 12.
- ביום 03.08.2021 העוררת פנתה למשיבה בדרישה לבטל את צו הסגירה, ולאור התעלמותה, ביום 12.08.2021 הגישה עתירה מנהלית שצורפה לערר כנספח 15.
- העוררת טוענת כי במהלך הדיון בעתירה המנהלית התברר לה כי ההחלטה לסגור את מוסדותיה נעשתה משיקולים זרים ופסולים ועל בסיס דרישות לתיקון ליקויים מלפני שנים רבות שתוקנו זה מכבר.
- לטענת העוררת בתגובת המשיבה לעתירה המנהלית צורפה החלטה בדבר ביטול רישיונותיה של העוררת שנושאת תאריך 15.07.2021 על אף שנחתמה ביום 19.08.2021. העוררת טוענת כי הודעה זו אינה מנומקת כלל.

- העוררת מפנה לטענות ב"כ המשיבה במסגרת הדיון בעתירה המנהלית לפיה גם אם העוררת הייתה מתקנת את ליקויי הבטיחות "זה לא היה מעניין את משרד החינוך, כי מבחינתו מדובר במוסד שלא ראוי לפתוח בית ספר".
- העוררת מפנה להחלטת בית המשפט מיום 23.08.2021 שקבע כי "עצם העובדה שבמכתביו נקבה המשיבה במועד לתיקון הליקויים, משקפת עמדה מצידה, שככל שיתוקנו הליקויים תוסדר סוגיה זו".
- העוררת מפנה לאמירת בית המשפט בהחלטתו כי בכל הקשור בשאלת רישונה של העוררת טעון התנהלות מסודרת לרבות שימוע שמעולם לא התבצע.
- העוררת טוענת כי בניגוד לסעיף 15 לחוק הפיקוח, לא נשלחה אליה התראה ולא חלפו שלושה חודשים עד שבוטלו רישיונותיה.
- העוררת טוענת כי בית המשפט לעניינים מנהליים הורה למשיבה להתייחס אך ורק לליקויי בטיחות מיום 30.06.2021 בעוד בביקורת מיום 26.08.2021 משהתברר כי כל הליקויים תוקנו, כללה המשיבה ליקויים חדשים שלא בא זכרם בדו"ח הקודם, והכל בכדי להכשיל את העוררת. ליקויים אלה בדרגת קדימות 1 שאינם מצדיקים את סגירת המוסדות ובכל מקרה העוררת תיקנה אותם וכבר ביום 29.08.2021 הגישה אישורים לבית המשפט על תיקון הליקויים. הצהרת מנהל העוררת על תיקון הליקויים, האסמכתאות ואישור יועץ הבטיחות צורפו לכתב הערר כנספחים 20-22.
- העוררת טוענת כי הודעת המשיבה מיום 02.09.2021 לבית המשפט לעניינים מנהליים, בה הודיעה על ביטול צו הסגירה, כללה גם הזמנה של העוררת להשמיע את טענותיה בעניין ביטול הרישיונות בתוך 7 ימים, זאת תוך חריגה מובהקת מסמכות. העוררת טוענת כי העתירה נמחקה ולא ניתן תוקף של פס"ד להודעת המשיבה.
- העוררת מעולם לא קיבלה התראה לפני ביטול רישיון כנדרש לפי סעיף 15 לחוק הפיקוח, הליך השימוע לא החל ולא הושלם ויש לראות בהודעת המשיבה כהודאה בכך שכל הליקויים בוטלו ולכן אין עילה לצו הסגירה.
- העוררת מפנה לנימוקים בפנייתה מיום 05.09.2021 וטוענת כי המשיבה מנעה ממנה מידע הנדרש לשימוע הוגן.
- העוררת טוענת כי תוך כדי שימוע בנוגע להליך ביטול הרישיון, שלמעשה לא החל, ביום 07.10.21 החליטה המשיבה לבטל את רישיון גן הילדים שבו לא נמצאו ליקויים בקדימות 0. העוררת טוענת כי תוך כדי הליך שימוע בביטול הרישיון, שכלל לא החל, הודיעה המשיבה ביום 09.11.2021 כי רישיון העוררת לבית הספר בוטל זאת ללא שימוע וללא נימוקים כנדרש.
- העוררת מפנה לכך שביום 30.11.2021 היא קיבלה במפתיע מכתב הדורש לתקן ליקויי בטיחות שנמצאו בגן הילדים במבדק מיום 26.08.2021 ומדגישה כי תיקונים אלו תוקנו זה מכבר.
- העוררת טוענת כי ביום 12.12.2021 הודיע מר טל דנינו כי ניתנה חוות דעת חיובית עד סוף שנת הלימודים תשפ"ב. ביום 20.12.2021, חוות דעת חיובית זו נמחקה ממערכת הרישוי. לטענתה, האמור מלמד על כך שהליכי ביטול הרישיון אינם עוד בתוקף.
- החלטת המשיבה לביטול הרישיונות ניתנה בחוסר סמכות ובניגוד לסעיף 15 לחוק הפיקוח.
- התנהלות המשיבה סותרת את אינטרס ההסתמכות והציפיה של העוררת.

- המשיבה לא קיימה חובת שימוע כדין שהיא תנאי לסמכות לביטול רישיון וזכות השימוע כוללת את הזכות לעיין במסמכים ולמידע.
 - הוכח כי המשיבה פעלה במשוא פנים ובדעה קדומה היורדים לשורש ההליך.
 - ההליך לביטול רישיון אינו חוקי ולא ניתנה לעוררת הזדמנות לתקן את המחדל שתוכנו אינו ידוע לה, הליך שאינו מידתי ובלתי סביר באופן קיצוני. ההליך מתקיים תוך התעלמות מן התשתית העובדתית ומדובר בהתנהלות שפוגעת מהותית בחובת ההגינות המנהלית.
- לאור כל האמור טוענת העוררת כי דין הערר להתקבל.

טענות המשיבה

- המשיבה טוענת כי דין הערר להידחות.
- לטענת המשיבה החלטתה ניתנה כדין ומתוקף סמכותה על פי חוק הפיקוח.
- לטענת המשיבה נערכו לעוררת שלושה מבדקי בטיחות אשר העלו כי קיימת סכנה לילדים הלומדים במוסדות העוררת.
- לעוררת היסטוריה עשירה של ליקויים בטיחותיים חמורים, אשר מעידים כי העוררת אינה חרדה כלל לבטיחות תלמידיה, ואפילו ההתראות הרבות שניתנו לה אינן עוזרות. העוררת הוכיחה פעם אחר פעם כי אין לתת בה אמון והמשך פעילות מוסדותיה מהווה סכנה ממשית לחיי הילדים.
- המשיבה טוענת כי מהבדיקות החוזרות עולה תמונה ברורה כי בכל פעם שהמשיבה מסובבת את גבה, העוררת מייצרת ליקויי בטיחות חמורים.
- המשיבה מדגישה כי בחצר התגלו סוס ובריכה ללא מציל וללא בדיקת איכות המים ומכך עולה כי אינה מבינה את האחריות המוטלת על כתפיה, אלו דוגמאות שחריגותן מובהקות אולם חוות הדעת עשירות בעשרות ליקויי בטיחות.
- המשיבה טוענת כי על אף שהעוררת טענה כי היא תקנה את הליקויים, מהשתלשלות העניינים בעבר עולה כי ללא ביקור נוסף במקום לא ניתן לדעת זאת ונראה כי העוררת סבורה שעל המשיבה לבקר במוסדותיה ביקורים חוזרים ונשנים.
- לטענת המשיבה, ועדת הערר קבעה פעמים רבות כי לבעלויות אין זכות לדרוש כי המשיבה תבקר במוסדותיהן שוב ושוב.
- מאחר ושנה אחר שנה התגלו במוסדות העוררת ליקויים חמורים ביותר, רישיונות העוררת בוטלו כדין. המשיבה מציינת כי אין לביטול רישיונות העוררת כדי למנוע ממנה להגיש בקשות רישוי חדשות. המשיבה הודיעה זאת לעוררת במועדים שונים כמפורט בסעיף 95 לתגובה.
- באשר לפרק הזמן של מתן ההתראה לפני ביטול הרישיון; המשיבה טוענת כי ועדת הערר קבעה בהחלטותיה כי פרק הזמן של שלושה חודשים הקבוע בחוק הפיקוח אינו מחייב במקרים של ליקויי בטיחות חמורים ומפנה לערר 19/11 אלביאן נ' משרד החינוך.

- טענת העוררת בדבר אינטרס ההסתמכות שלה אינו יכול לעמוד אל מול הסיכון לפגיעה בחייהם ובריאותם של התלמידים.
- באשר לטענה כי לא נעשה לעוררת שימוע, המשיבה טוענת כי לאור הליקויים החמורים היא הורתה על סגירת המוסדות באופן מידי ועל ביטול הרישיונות, ואפילו היה צדק בדברי העוררת, הרי שבמסגרת ההודעה לבית המשפט המחוזי מיום 02.09.2021 הסכימה המשיבה לתת לעוררת להשיב לטענות כנגדה.
- המשיבה סירבה לשלוח לעוררת מסמכים כגון פירוט צווי הסגירה בחמש השנים האחרונות, פירוט בתי הספר בישראל ועוד, מאחר ומדובר לשיטתו ב"נסיון דיגי" לאתר טענות שלא קיימות לאפליה.
- המשיבה מדגישה כי ההחלטה על ביטול רישיונותיה של העוררת מיום 15.07.2021 מעולם לא בוטלה. יתרה מכך, ביקור במוסדות העוררת מיום 26.08.2021 העלה שוב כי המוסדות אינם בטוחים לתלמידים ולאחר שהעוררת הוזמנה להשמיע את טענותיה, המשיבה החליטה לאשרר את החלטת ביטול הרישיון.

לאור כל האמור לעיל, טוענת המשיבה כי דין הערר להידחות.

דין והכרעה

לאחר שקראנו את טענות הצדדים ואת כלל המסמכים שצורפו לכתבי הטענות, הגענו למסקנה כי על אף טענת העוררת בדבר כשלים פרוצדוראליים שונים במהלך ההליך לביטול רישיונותיה, אין מנוס מדחיית הערר.

מן החומר שבפנינו עולה כי מדובר במוסד חינוכי הפועל בעיר צפת מזה שנים רבות ובו פועלים בית ספר וגן ילדים באותו מתחם.

ביום 15.07.2021 החליטה המשיבה לבטל את הרישיונות שבידי העוררת.

ביום 09.11.2021 אישררה המשיבה את ההחלטה לביטול הרישיונות בהחלטה מנומקת.

החלטת המשיבה מיום 09.11.2021 ניתנה לאחר שהמשיבה הודיעה לבית המשפט לעניינים מנהליים במסגרת עת"מ 31022-09-21 כי היא ביטלה את צו הסגירה בעניין מוסדות העוררת, וכן הודיעה כי העוררת תוכל לפנות למשיבה בתוך שבעה ימים ולהשמיע טענותיה בדבר ביטול הרישיונות. המשיבה הודיעה כי לאחר שמיעת טענות העוררת תתקבל החלטה חדשה בעניין ביטול רישיונותיה.

בפנינו שני מכתבים ששלח ב"כ העוררת לב"כ המשיבה בהמשך להודעת המשיבה האחד מיום 05.09.2021 והשני מיום 19.10.2021 אשר כוללים את טענות העוררת ביחס לביטול הרישיונות. מן החומר שבפנינו עולה כי החלטת המשיבה מיום 09.11.2021 לאשרר את ההחלטה בדבר ביטול רישיונות העוררת ניתנה לאחר שהמשיבה שקלה את טענות העוררת ואנו רואים בכך בבחינת מימוש זכות השימוע וזכות הטיעון בכתב.

השאלה המונחת בפנינו היא האם החלטת המנכ"ל מיום 09.11.2021 היא מבוססת, מידתית וסבירה, או שמא נפל בה פגם שיצדיק את התערבותנו.

בפתח הדברים נציין, כי החלטתנו מבוססת, בין היתר, על עמדת המשיבה בסעיף 95 לתגובתו כי אין בביטול רישיונות העוררת כדי למנוע ממנה להגיש בקשות חדשות לרישיון.

בהתאם להלכה הפסוקה, ביטול רישיון דורש ראיות חדשות ומשמעותיות שיצדיקו את הפגיעה באינטרס ההסתמכות והציפייה של מחזיק הרישיון, זאת להבדיל מסירוב להעניק רישיון מלכתחילה.

ההחלטה האם מצב דברים מסוים יצדיק ביטול רישיון נשענת על מלאכה עדינה של איזון אינטרסים בנסיבות המקרה, ובעיקר איזון בין אינטרסים של בעל הרישיון ובין האינטרס הציבורי שהרשות המנהלית אמורה לייצגו (ראו למשל בג"צ 164/97 קונטרס בע"מ נ' משרד האוצר ובג"צ 726/94 כלל חברה לביטוח בע"מ נ' שר האוצר – פורסם בנבו).

סעיף 15(א) לחוק הפיקוח קובע כי ביטול רישיון ייעשה רק לאחר התראה בכתב בפני בעל הרישיון ומתן האפשרות לתיקון תנאי הרישיון:

”נוכח המנהל הכללי כי לא נתקיים או חדל להתקיים תנאי מהתנאים שבמילויים הותנה רישיון, רשאי הוא להתרות בכתב בבעל הרישיון, ואם התנאי לא קויים תוך שלושה חודשים מיום ההתראה, רשאי המנהל הכללי לבטל את הרישיון.”

לאור זאת, דרך המלך הקבועה בסעיף 15 לחוק הפיקוח היא כי ביטול רישיון לא ייעשה באופן מידי אלא לאחר התראה מראש ומתן הזדמנות לתיקון ליקויים. הליך זה לוקח בחשבון גם את אינטרס ההסתמכות של הבעלות וגם את ההסתמכות של צדדים שלישיים, קרי, התלמידים והוריהם.

בעניינו, נשאלת השאלה האם פעלה המשיבה כדין, כמי שאמונה על שלומם וביטחונם של התלמידים, כאשר ביטלה את רישיונותיה של העוררת בפרק זמן קצר יותר מאשר שלושה חודשים, כלומר, השאלה הינה האם נדרשה הגנה מיוחדת על התלמידים במוסד והאם החלטת המשיבה מבוססת על עדויות ממשיות לסכנה לשלומם וביטחונם של הילדים.

ועדת הערר קבעה לא אחת כי במקרה חירום, בו נשקפת סכנה ממשית ומיידית לשלומם וביטחונם של תלמידים במוסד החינוכי, רשאית המשיבה לבטל רישיון בנוהל חירום ולאלתר. הוועדה קבעה כי פעולה כזו תהא מוצדקת ככל שהשיקול בבסיסה נובע מן האינטרס המידי של השמירה על ביטחונם של התלמידים ולא כפעולת ענישה שמיועדת להעניש את הבעלות או לפגוע בתקציבה ואף לא כפעולה הרתעתית שנועדה להרתיע בעלויות אחרות (ראו למשל: ערר 27/2018, ערר 152/2018).

החלטתנו נשענת על עקרון היסוד לפיו ההתערבות בהחלטת הרשות המנהלית לביטול רישיון על בסיס שיקול דעתו של גורם מקצועי ייעשה רק במקרים בהם נפל פגם מהותי בהתנהלותו. בשים לב לכך שמדובר במוסד חינוכי הפועל מזה כעשרים שנה, וכן למצב הסוציו-אקונומי של תלמידיו, כפי שהוצג בפנינו, ובנוסף, לפועלו הייחודי, המוערך ורב השנים של מנהל העוררת, הרב דאנה, מדובר במלאכת איזון שאינה פשוטה כלל וכלל.

אין מחלוקת בענייננו בדבר סמכותה של המשיבה לבטל רישיון במידה והיא סבורה כי פעולה זו נדרשת לשם הבטחת שלומם וביטחונם של התלמידים הלומדים במוסד. התרשמנו מאוד מכוונותיו הטובות של הרב דאנה ומכוננותו לתקן את הליקויים הבטיחותיים שוב ושוב, התרשמנו מן האופן בו תיאר את היותו "אבא

של הילדים" במוסד וכיצד הוא משחק עימם בחצר, אלא שלצערנו במקרה זה נראה כי אין די בכוונותיו הטובות של הרב דאנה ובדרכו החינוכית הייחודית.

מעיון בכלל הדו"חות שפורטו לעיל בהרחבה עולה **תמונה קשה**; מן הדו"חות עולים ליקויים בטיחותיים חמורים רבים ביותר, כאשר בכל עת בה מתוקנים הליקויים, נמצאים ליקויים חמורים חדשים.

ב"כ העוררת הפליג בטיעונו בכדי להראות כיצד בכל פעם שמתקבל דו"ח ביקורת חמור העוררת פועלת לתיקונם לאלתר ואף לפני המועד שנקבע ע"י המשיבה. יחד עם זאת, בחינת מכלול דו"חות הביקורת, הכוללים ממצאים חריגים ביותר, לרבות דו"חות שכוללים למעלה מ-30 ליקויים חמורים, וכן דו"ח שבו נמצאו סוס ובריכה במתחם העוררת, כמתואר, ממצאים נדירים לכל הדעות, אין ספק כי המשיבה רשאית היתה לקבוע כי בנסיבות כאלה קיימת סכנה לשלומם וביטחונם של התלמידים המצדיקה את ביטול הרישיונות של מוסדות אלו.

נעיר, כי ייתכן ומלאכת האיזון הייתה קשה יותר, אילו לא ניתנה לעוררת כל הזדמנות להשמיע את טענותיה ורישיונותיה היו מבוטלים באופן מידי. אולם, כפי שצינו לעיל, המשיבה ריפאה פגם זה, ככל שהיה קיים, וניתנה לעוררת הזדמנות להשמיע את כל טענותיה בכתב לפני אשרור החלטת הביטול.

לפני סיום נוסף, כי לטעמנו העובדה שהמשיבה מאפשרת למוסד חינוכי לתקן ליקויים כאלה ואחרים, אינה יכולה להוביל בהכרח לציפייה כי ככל שהליקויים יתוקנו עניינו יוסדר; לטעמנו, ייתכנו מקרים בהם דו"חות ביקורת שונים, שכל אחד מהם כשלעצמו אינו מצדיק בהכרח ביטול רישיון, אולם בהצטברותם יחד יהיה כדי ללמד על היותו של מוסד חינוך לא בטיחותי באופן שיצדיק את ביטול רישיונו.

לכך מצטרפת העובדה כי לאחר דו"ח הבטיחות החמור מיום 30.06.2021, ולאחר החלטת בית המשפט לעניינים מנהליים כי המשיבה תבדוק האם הליקויים בדו"ח זה תוקנו (גם הם, ולא רק הם) נמצאו שני ליקויים חדשים בדרגת קדימות 1. הצדק עם העוררת כי אילו היה מדובר בדו"ח ביקורת אחד ויחיד, המתייחס לשני ליקויים אלה, ייתכן ולא היה מקום לביטול הרישיונות. אלא ששני ליקויים חדשים אלו מצטרפים לדו"חות רבים ובהם ליקויים שונים ומגוונים, שגם אם תוקנו, מלמדים כי בכל עת בה מתוקנים הליקויים, נמצאים ליקויים אחרים המלמדים על מצבו הכללי של המוסד בעת ההחלטה מבחינה בטיחותית.

הצטברותם של דו"חות הביקורת זה לזה, והיעדר המחלוקת בדבר עצם קיומם של ליקויי בטיחות כה רבים, לרבות קיומם של סוס ובריכה (באופן לא מקובל), מובילה אותנו לדחות את טענת העוררת כי המשיבה שקלה שיקולים זרים והתנכלה לעוררת, או כי מדובר בשיקולים ענישתיים, או הרתעתיים, ולמסקנותינו כי החלטת המשיבה מבוססת על שיקולים מקצועיים וענייניים של המשיבה כמי שאמונה על שלומם וביטחונם של התלמידים.

סיכום של דברים

הצטרפותם של כלל דו"חות הביקורת שנערכו במוסדותיה של העוררת, ריבוי הליקויים שנמצאו בהם ומגוונם החריג ויוצא הדופן, מצדיקים לטעמנו את החלטת המשיבה מיום 09.11.2021, שניתנה לאחר שמיעת טענות העוררת, לאשרר את ההחלטה בדבר ביטול הרישיונות.

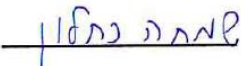
בשולי הדברים אנו מוסיפות, כי לאור העובדה שמדובר במוסדות שפעלו כעשרים שנה, נצפה כי המשיבה תבחן את הבקשות החדשות לרישיון, ככל שיוגשו, בנפש חפצה.

לאור כל האמור, לא מצאנו לנכון להתערב בהחלטת המנכ"ל לבטל את רישיונותיה של העוררת בשל קיומם של ליקויי בטיחות חמורים.

הערר נדחה.

אין צו להוצאות.

ניתנה היום, יום שני 30 מאי 2022 (30 מאי 2022).

שמחה כחלון
חברת הוועדה

מיטל קורקוס, עו"ד
יו"ר הוועדה

אפרת קפלן, עו"ד
חברת הוועדה